

CAN CARALLOT

D'aquella la biblioteca on hi havia una bibliotecària que tenia els ulls com dues aigües marines només en recordava les dues aigües entre glauques i blaves. Hi hauria de tornar.

Va tornar-hi amb en Sunyer, no només a aquesta biblioteca, sinó a totes. Les biblioteques semblaven lligades al museu i no a l'Ajuntament. En Sunyer les coneixia tant com les bibliotecàries i com la senyora Comas. Ell va intercedir per les bibliotecàries davant meu i jo vaig intercedir-hi davant l'alcalde. De primer les vaig rebre jo i després en Ramiro. En Cranes, cada cop més, passava de seguida a la primera persona. En Cranes i en Sunyer, amb l'aquiescència de la senyoreta Comas, van explicar a la Veronica Lake i a la Col·legiala allò de Can Carallot. Ho va explicar en Sunyer, que era qui ho coneixia més bé. Continuàvem parlant tots junts al museu.

Les bibliotecàries estaven embadalides amb en Cranes. Ningú no les havia ateses i escoltades com ell. Li van parlar d'un hipotètic augment de sou. Des de l'anterior règim que guanyaven el mateix. La senyora Comas les capitanejava. L'Aigües Marines formava al seu costat. L'Aigües Marines era tan bonica com l'Edelweiss. En Cranes també hauria fugit amb ella. Però era la Guiomar que el desvetllava i l'intranquil·litzava. Pensant en la Guiomar pensava en allò que diu que Déu t'alliberi de la seducció de les lletges. Sense deixar de mirar les dues aigües marines sense fons de l'Aigües Marines, trobava que el que les bibliotecàries guanyaven era una misèria. Els havia preguntat pel bibliotecari de la biblioteca diminuta. Em donaven records de part seva. L'home no havia volgut tancar per acompanyar-les, perquè no podia deixar sense llibres els seus innumerables lectors. El consistori va apujar el sou al cos de biblioteques. Les bibliotecàries, agraïdes, assistien enlluernades als actes del museu, a la inauguració de les exposicions que s'hi feien, en què en Cranes, a més d'en Sunyer, també parlava. Sobretot hi assistien la senyora Comas i l'Aigües Marines. Després s'acostaven a saludar-lo. N'estaven enamorades, és un dir. Estem enamorades de vostè. Li ho deien rient. Ell traspuava satisfacció.

El museu era al cor d'Ells. El cor era gòtic. Altres el veien romànic. La majoria parlava d'un període de transició. Simplement volien dir que allò era

com el barri vell de totes les ciutats arcaiques. El cor era la part més antiga i, les fulles que embolcallaven el cor, els nyaps urbans dels temps moderns mal urbanitzats. En Sunyer explicà la història de Can Carallot. La senyora Comas, no sabem si la coneixia sencera. Temem que sí. Però es va aguantar. En Cranes també es va aguantar. I això que en Sunyer era amè.

En Sunyer i la Comas estaven entusiasmats amb els setanta-cinc milions de pessetes. Es sorprenien que ell no ho estigués. Ell tenia l'experiència de les moratòries i laberints fins a arribar a una meta. Això espantava i feia defallir. Van visitar Can Carallot. Els de Can Carallot els van veure arribar com hom veu arribar els voltors. En Cranes va parlar immediatament amb en Farrés. Tenia el convenciment que es tractava d'una notícia bomba. Però en Farrés només li va demanar que els presentés un informe per escrit.

La segona ronda bibliotecària, en què van tornar a perdre el compte de les biblioteques visitades, va servir, entre altres coses, perquè al Cranes escriptor, àvid de lectors, se li tornés a asserenar l'ànim, a alegrar el cor i a tranquil·litzar la ment. Immers en la psicosi de la crisi de lectors, es va posar més content que unes pasqües en trobar aquelles biblioteques tan concorregudes. Casualitat? Les bibliotecàries li van dir que no. Hi havia molt de lector jove. En Cranes hauria dit lector nen. Però on acaba la infantesa, on l'adolescència, quan comença la joventut? Potser aquest —majoritàriament— públic infantil es devia al fet que les biblioteques municipals es trobaven situades a les escoles. A les de la Diputació hi havia dues sales, una per a nens i una altra per a adults. La d'adults també semblava plena d'uns adults no gaire adults, més aviat joves fora de l'edat escolar. Li va semblar observar que no llegien efusivament, que hi eren per les obligacions d'estudis suplementaris, cercant dades, comparant, consultant enciclopèdies, atles i diccionaris. Uns quants passaven fulls sense parar, mirant làmines. Altres copiaven. S'intercanviaven paperets. Xiuxiuejaven. Alguns, dissimulant i amb traïdoria, arrencaven fulls o, amb una ganiveta, retallaven gravats. Les pàgines maltractades semblaven finestres. Les bibliotecàries, davant d'aquella desgràcia, es quedaven glaçades. A la biblioteca petitona de la plaça triangular hi havia quatre lectors en lloc dels dos habituals. Tots quatre lectors eren vocacionals, perquè no es tractava de la dona del bibliotecari i les seves veïnes. El bibliotecari geperut traspuava satisfacció. Quatre lectors i deu pardals.

—S'hi ha d'anar amb cotxe? —va preguntar la Veronica Lake—. Perquè nosaltres n'hem portat un de la Generalitat.

No era necessari. Un escarabat negre i lluent obturava el carrer estret del museu. Can Carallot era a la cantonada del cor del barri. El lacai de l'escarabat va voler obrir la porteta. La Col·legiala li va fer així amb la mà, dues espolsadetes, que no, que no. Un mur alt envoltava Can Carallot. A prop de la cantonada, molts matins, ell hi esperava la Marisa.

Van estirar una cadena. Era com si sonés invisiblement una campana invisible. No es sentia res. En Sunyer va advertir: cal esperar. No, no era necessari tornar a estirar la cadena. En Cranes va pensar en un vàter immens. Un cel lluent de color cobalt els feia de cúpula i un sol rutilant, de fanalet. Era un bon auguri. La Veronica Lake mormolà que aquell sistema de timbre o de trucada s'hauria de canviar i en Sunyer va fer el gest que no s'impacientessin. Es va obrir la doble porta de ferro i va aparèixer una cara de pagès circumspecta; circumspecta, recelosa i desconfiada. La cara va dir, en veure en Sunyer:

—Ah, és vostè?

I la reixa es va obrir prou perquè hi passéssim tots cinc. L'home portava la boina a les mans. Es podria dir que la rebregava i la masegava. Mentre caminàvem cap al cos de la casa, en Sunyer, endarrerit, i a part, parlava amb ell. Es sentia la veu del masover:

—Nosaltres tenim el dret de no quedar-ne fotuts...

—Tot s'arreglarà, tot s'arreglarà —deia en Sunyer.

Un camp erm s'estenia davant la masia. En Sunyer va voler que veiessin l'hort jardí, a un cantó de l'edifici. En veure'l, la Veronica Lake només repetia que allò s'havia de conservar. En parlaria amb els arquitectes. En Cranes va batejar el verger com "l'hort del mossèn". Li recordava tènuelement els jardins d'Elx. Més l'esperit que la forma.

El jardí es mostrava ubèrrim, frondós, selvàtic, desarrenglat. Palmeres, magnòlies, ricins, figueres, sicòmors, buguenvíl·lees, azalees, tamarindes, baladres... Feréstecs, creixien el sisimbri, la sàlvia, el tomaní, l'eufòrbia, la cugula i el roser caní. La majoria dels arbres i plantes, en Cranes no els coneixia. A les seves novel·les col·locava els noms botànics a la babalà. Ullastres. Confonia noms. Es tractava de murtres sense retallar. L'ullastre és l'olivera borda nascuda d'un pinyol d'oliva fortuït. Els andalusos, a l'oliva en diuen *aceituna*; a l'ullastre, *hijo de puta*. El bord neix amb tanta força que absorbeix la saba de les oliveres nascudes d'esqueixos. La fullaraca cobria el jardí. L'estany era sec. Un pou. Un porxo. Una pèrgola. Una glorieta. Tot entre verd i pansit. Romàntic. Entraren a la casa.

A l'entrada hi havia un cantirer. Càntirs, bótes, botilles, àmfors, gerres, alfàbies... La masovera s'eixugava les mans amb el davantal i els mirava arrufant el front. A les estances hi havia calaixeres ventrelludes, armaris patriarcal, llits arcaics... Sobre les calaixeres, fanals de vidre amb un Nen Jesús a dins. A les parets, quadres rancis. Tot estava com en Carallot ho va deixar quan va morir. La Veronica Lake i la Col·legiala deien: "Oh!" a tot el que veien. Allò ho havien de conservar. La futura biblioteca havia de mantenir aquell sabor rural, bucòlic i camperol, per dir-ho d'alguna manera. La masovera explicava que alguns dels mobles els havien comprats ells. El marit xiuxiejava que callés. Ella insistia que ells tenien dret als seus drets. En Sunyer els deia

que no es preocupessin: ell tenia un inventari de tot allò, i també una còpia del llegat d'en Carallot i de les condicions d'aquell llegat. Curiosament, el masover i la masovera miraven amb més odi i recel en Cranes que en Sunyer. Una ombra allargada se'ls interposava de tant en tant; misteriosa i silenciosa, passava i tornava a passar. Vestia de negre, era negra, els cabells arrissats i blancs. Semblava un fantasma en negatiu. Era, a més, vella, alta, donassa, amb vestigis d'haver estat més que guapa. Les de biblioteques continuaven: "Oh!, oh!, oh!", i a vegades, "ah!". La senyoreta Comas, segons com, corejava aquestes exclamacions.

En Carallot havia estat un dels dos fills d'aquella masia. Els seus pares no eren els Carallot, sinó els Cantallop. No es tractava d'una masia com tantes altres, sinó d'una masia d'entre les més pobres de la comarca. Els pares sempre van vaticinar que un dia haurien d'emigrar. En realitat només va emigrar en Carallot. La masia, l'heretà el germà gran, l'hereu, i ell va quedar-s'hi com a mosso. El germà li donava menjar, llit i un duro al mes. En Carallot no movia ni un dit i, el duro, tan bon punt el cobrava, se'l rebentava a la casa de putes que llavors hi havia a Ells. En Sunyer no va dir "putes", sinó "barrets", somrient amb complicitat, i la Col·legiala i la senyoreta Comas van enrogir. A en Carallot van començar a dir-li Carallot per aquesta actitud cínica i penques davant la vida; tot li era igual, menys el coit i la ganduleria: era un carallot. En Sunyer ometia o pal·liava les parts picants del relat, el resumia i el comprimia en lloc d'explicitar-lo com ho fem nosaltres.

Fastiguejat per l'existència que portava, fart de tot, especialment del seu germà, va fotre el camp a Amèrica. Com va fer el viatge? Com va pagar el passatge? Mai ningú no havia arribat a descobrir-ho. Després de fugir, la casa de barrets va presentar a l'hereu una respectable factura que l'hereu es va negar a pagar. A en Carallot, i en la seva absència, li va créixer el nom de Carallot. En vista dels disbarats que havia fet, tothom anava comentat: "Quin carallot! Recoï, quin carallot! Bufa, quin carallot! La mare, quin carallot...!". In crescendo.

En Carallot, a Amèrica, es va transformar en un aventurer i va guanyar quartos. Per respecte pudorós cap a la Lake, la Col·legiala i la Comas, en Sunyer va callar el que els vells del lloc havien explicat i continuaven explicant, els que encara quedaven de llavors, que els diners els havia guanyats en el joc, en un joc estrany anomenat "la mamada". Els vells catalans d'Ells en deien "la mameae".

Mentre jugaven a pòquer, una negra, mulata, criolla o quarterona gatejava per sota de la taula practicant fel·lacions. Qui evidenciava l'orgasme perdia el doble del que havia apostat. El que gaudia la culminació eròtica immutable, sense moure un múscul de la cara ni contorsionar el cos, guanyava el doble del que s'hi havia jugat. En Carallot guanyà sempre la prova de l'orgasme. També

guanyava partides de pòquer, perquè feia trampes. Un cop va haver recollit un cabal abundant per aquests mètodes, va tornar a Espanya. Va portar-hi la negra Filó, la reina de les mamades, mamaes o fel·lacions. Filó no era nom exòtic; era, simplement, l'abreviatura de Filomena. En Sunyer explicava tot això sense explicar-ho. La negra Filó era la ombra negra, arriçada, de canes blanques, amb qui havien topat pels passadissos de Can Carallot.

En tornar d'Amèrica, amb la Filó enganxada als genitals, és un dir, com una ventosa, és un altre dir, en Carallot es va trobar la masia del seus, encara anomenada de Cantallop, en completa decadència, desolada i mig abandonada; el seu germà, malalt i envellit, la dona i els fills afamats i ullerosos, els gossos escanyolits, els cavalls esquelètics... En Carallot, que no va aconseguir que li diguessin *l'Indiano o l'Americano*, va comprar la masia. Va pagar al seu germà un preu exorbitant, el que ningú no li hauria donat mai de la vida per més que la masia hagués millorat, i tot allò amb una condició: que se n'anés amb la dona i els fills a viure a la ciutat de Barcelona i mai més no apareguessin per allà. La masia va passar de seguida a dir-se Can Carallot, i en Carallot mai no va presentar la negra Filó a ningú, ni la va treure de la casa, ni va en explicar gran cosa, excepte això de les mamades quan es posava pesat i graponer amb el vi de les tavernes; tavernes o bars, que llavors ja començaven a ser bars.

Més resumidament i menys escabrosament que nosaltres, en Sunyer acabava de perfilar i arrodonir la història, que continuava més o menys així: en Carallot va contractar els serveis d'uns masovers joves. Tenien cura de la masia, d'en Carallot i de la Filó. El masover li feia també d'administrador. Vigilava la finca, contractava jornalers, controlava les collites, li portava la comptabilitat... En Carallot va anar entrant en un un mutisme i una abstracció ben estranys. Es va comprar llibres i artefactes. Estudiava i assajava experiments. Es podria dir que tot allò ho feia sense treure'n cap profit, perquè era un totxo. La negra hi vivia enganxada. D'aquesta manera van anar envellint.

Quan en Carallot va morir, va deixar un testament que als masovers no els va fer gens de gràcia, però van haver d'aguantar-se. Els deixava la masia en explotació, un màxim de deu anys. Passat aquest temps, seria propietat de l'Ajuntament. Amb una sola condició: l'Ajuntament només en podria disposar si la utilitzava com a biblioteca o com a residència d'avis. Quan això passés, l'Ajuntament els hauria de facilitar un habitatge digne gratuïtament. A la negra Filó, que estava feta un estaquirot vell i mig tocat del bolet, li deixava una renda suficient, administrada pels masovers, per mantenir-se tot el que li quedava de vida. Quan l'anciana morís, la meitat de la renda seria per als nebots d'en Carallot —aquells nebots de qui no havia volgut saber res— i l'altra meitat per a ells. En Carallot tenia prou confiança en els masovers, però d'aquesta manera tot quedava més lligat respecte a la respectabilitat cap a la negra.

Els ajuntaments franquistes que van florir a Ells no es van preocupar del llegat Carallot. La masia els pertanyia i això era suficient. Donar-li el destí estipulat era una llauna. Els masovers van viure-hi alegres i confiats, explotant la qüestió agrícola, avícola i cunicultura que aquella casa de labor els oferia. La negra Filó donava poca guerra, envellia plàcidament. Però amb l'arribada de la democràcia els masovers van començar a desassossegarse. Quan va arribar el moment de la formació del primer Ajuntament socialista-comunista, el desassossec es va convertir en crispació. Al cap d'un any amb el nou consistori, i veient que no passava res, es van tornar a tranquil·litzar. De tota manera, cada cop que els visitava en Sunyer, es col·locaven en guàrdia. Al començament del meu mandat, això és, el d'en Cranes, en Sunyer em va portar a Can Carallot. Llavors es van posar de mala gaita. I ara, allà hi eren tots cinc, tres senyores i dos senyors, tafanejant. Comprenien que havia arribat el moment fatal per a ells; s'havien acostumat que el temps dels esdeveniments i els desenllaços s'hagués detingut i estancat, i ara s'havia posat en moviment.

De tant en tant, en Cranes es veia amb la Guiomar, com si fos d'una manera casual, fent el trobadís, sense cridar encara l'atenció. En Cranes pensava que s'hauria mort de vergonya si algú hagués suposat que ell es trobava a gust amb la Guiomar. A ella, semblava que res no li importava. Podríem dir que tot al contrari. Una pregunta el continuava perseguint: on havia de portar-la?, on podia portar-la?, on podria portar-la? L'experiència el feia un fracassat. Amb la Marisa, va ser la Marisa la que va portar la veu cantant. Tenia por de ficar la pota.

En Cranes va explicar a la Guiomar l'oferta de la biblioteca, el poc entusiasme que havia notat en els del seu grup i el temor al rebuig socialista. La Guiomar se li va oferir per empastifar les parets i així reclamar biblioteques abstractament. Els cartells coincidirien amb les negociacions que comencessin. El bola de greix tenia ganes de rescabalar-se pel mal tràngol de les pintades de quan la van acomiadar, deia.

—Encara no t'havien acomiadat —puntualitzà en Cranes.

—A mi no m'importava que ho féssiu si servia per a la causa i la revolució...

—Apa! —va dir en Cranes.

Tots dos es van posar a riure.

EL MUNICIPAL MORT

Mesos després de l'Exposició Picasso, al municipal Mein Kampf el van matar d'un tret a la boca.

Tan quadrats que estaven aquells municipals, explicava Cranes, més celtibers que catalans, a l'hora de la veritat eren ells els que estiraven la pota. Als polítics se'ns omplia la boca de democràcia, però no moríem per la democràcia; els cossos armats renegaven de la democràcia, però donaven la vida per aquesta senyora. I si no la donaven, els la prenien. La nostra palma del martiri era metafòrica i, la seva, de plom.

En Mein Kampf no va morir d'atemptat terrorista. Quina una s'hauria armat, perquè com que era *ultra*, l'hauria abatut l'esquerra extremista i cabrona, que també n'hi ha! Se'l va carregar un delinqüent tinyós. No era la primera vegada que la nostra guàrdia urbana regava la democràcia amb la seva sang. No pas sang mortal com en aquella ocasió, però... Encara no feia ni mig any que érem en un ple que havia transcorregut com una seda i en què tot s'havia aprovat. Els d'UCD no havien intervingut per res. L'ordenança del mostatxo va parlar a l'orella d'en Lobón. En Lobón va sortir a fora. L'ordenança va tornar a entrar i va parlar amb en Ramiro. En Lobón el reclamava. L'ordenança Isidoro posava cara d'home important, perquè donava una notícia important. En Ramiro també va sortir. Va tornar blanc. En Galtones, en nom dels socialistes, explicava la campanya sobre la neteja de la ciutat. Li van demanar que callés. Havia passat una cosa greu. Dos policies municipals havien estat ferits per uns malfactors. Es va suspendre el ple i ens vam acostar a la Creu Roja.

Els urbans havien estat ferits greument. A un, la bala de pistola li havia entrat per sota d'un ull i li havia sortit per darrere el cap. A l'altre l'havien ferit al ventre. Regnava una gran confusió. Anaven arribant cotxes de policia. Mai no he entès qui porta la veu cantant en aquests casos. Era com si la portés tothom. Per quina raó es mouen uns cap aquí i uns altres cap allà? Al ferit més greu, el del cap, l'havien traslladat a la Residència. El donaven per mort. Jo pensava milers de coses. El pensament és una llançadora que va i ve sense parar. Els regidors ens vam distribuir en una espècie de guàrdia permanent: uns a la Creu Roja, uns altres a l'Ajuntament, uns altres a la Residència... Em

vaig quedar a l'Ajuntament. Vam quedar-nos-hi fins tard. Ens acostàvem a un bar, uns primer, els altres després, a menjar un entrepà. La meva llançadora continuava dansant. La situació era d'extrema gravetat per a aquells dos homes, però nosaltres no perdonàvem el sopar. Mai el dolor d'altri et confon completament.

L'endemà es va portar a terme una protesta pels esdeveniments. Als dos municipals ja no els arreglaves res, però... Es va sumar a la protesta la policia municipal d'altres ajuntaments. Ningú no volia que li passés el que els havia passat a aquells dos. Ens recordem de Santa Bàrbara quan trona. Les queixes anaven dirigides al Govern Civil. El Govern Civil pensava: "tant se me'n dóna", a la cara de l'Ajuntament d'Ells. Es cridava i es vociferava. El Govern Civil ens tenia desposseïts de policia nacional. La guàrdia urbana feia els deures d'aquesta policia. Quan els malfactors descarregaren els carregadors contra els municipals, es van posar a cridar: "Per ficar-vos on no us demanen!". Així ho havia explicat el ferit al ventre, que millorava a ulls veients. L'altre municipal també es salvaria.

Segons els experts, es necessita un poli per a cada mil habitants; Ells, de quatre-centes mil ànimes, només tenia quaranta policies nacionals. El comissari Ortínez m'havia dit una vegada: "Aquí, en lloc d'un policia per a cada mil persones, tenim mil delinqüents per a cada policia".

—Vol dir que hi ha tanta delinqüència?

—Ui! Xoriços, atracadors, saltejadors, drogues, borratxos, putes, negres, gitanos, moros, sudaques, aturats, pobres, maricons, independentistes, macarres...

Des del balcó de l'Ajuntament van parlar en Lobón, en Ferrer i en Ramiro. Amb en Lobón i en Ramiro seguia experimentant allò de la vergonya aliena. En Lobón, ningú no el treia d'allò que ell estimava els seus nois i que ell donava la vida pels seus nois si era necessari. Els seus nois per aquí, el seus nois per allà. Jo em pensava que parlava del seus fills. Volia dir "homes" i es referia als municipals. En Ramiro va parlar d'allò que la ciutat estava bruta i els municipals d'Ells la desembrutaven, mentre que en realitat, la brutícia, l'hauria de desembrutar la policia nacional. Semblava que parlés dels escombraries. Es va colar una "g" superlativa en l'embarbussament i va dir que estava gruta i la desengrutaven, mentre que en realitat, la grutícia, l'hauria de desengrutar... Alguns van entendre que parlava d'una cova en lloc d'una ciutat. En Cranes es va dir que era el mateix. Van parlar amb mala sintaxi i una dicció encara pitjor. Els van aplaudir igual, sobretot van aplaudir els urbans. Alguns es quadraven en lloc d'aplaudir. Respecte a en Ferrer, en Cranes es sentia més segur. Reclamà la policia pertinent. La va reclamar eficaç. I una guàrdia urbana més ben equipada. L'aplaudiment que podien merèixer les seves paraules, va demanar que fos dirigit al cos de la guàrdia urbana ellena,

especialment als dos companys postrats al llit del dolor... Els aplaudiments es van desbordar per l'àmbit de la plaça i jo me'ls vaig imaginar, poèticament, escampant-se i arribant fins a la Creu Roja i a la Residència, traspassant les finestres, i colant-se a la UVI els que desviaven cap a la Residència...

Tres mesos justos després, i a la sala de plens, vam imposar les medalles a aquests dos municipals. Estaven com nous. Me'ls mirava, buscant les seqüeles dels trets, i no en trobava cap. Si haguessin comparegut l'un amb una cadira de rodes i l'altre amb un ull tapat, no m'hauria sorprès. En Sala em va mormolar: la medicina mata, la cirurgia fa miracles. Per la cara que feien el dos municipals, diria que fins i tot estaven contents del que els havia passat. Els tractaven com si fossin herois i això semblava prou reconfortant. Estaven quiets i tibats i treien pit. Les medalles a no sé quin mèrit, o de la ciutat, a aquestes alçades ja no ho recordo, eren de bronze. Una fotesa. Al cos dels urbans del municipi les hi van posar d'argent. Una fotesa o una bagatel·la, apuntà la Guiomar. Alguna cosa se'ls ha de donar, va dir en Cranes. La sang no té preu, se'n va fotre la Guiomar; o si en té, és una mica més alt.

Als dos agents, qui els va posar les medalles als pits bombats va ser el tinent coronel de la caserna de blindats que hi havia a Ells i algú que representava la Generalitat en substitució de no sé qui. Entre els convidats d'honor hi havia els senyors jutges de la ciutat (en Cranes només coneixia el jutge Molinero, es saludaren efusivament), el comandant i el capità de la policia nacional i els comissaris Galíndez i Ortínez. En Galíndez hi havia anat des del seu desterrament; ell explicava que, a la nova destinació, hi estava millor del que volia, però tothom sabia que no era veritat. Tota aquesta gent resultava ser el poder fàctic. Posats en rotllana, després de l'acte, practicaven la concomitància. El sistema democràtic s'esquerdava, no podia durar gaire temps. Feien que sí, però sense gaire entusiasme. Tampoc no els anava tan malament amb el sistema actual, ans al contrari.

Parlaren en Ramiro i en Lobón, desastrosament, com ja esperava, sense saber aprofitar l'ocasió per llançar un discurs polític dels que sensibilitzen els servidors de l'ordre entorn de la democràcia. En canvi, el sergent Brigada, que capitanejava els nostres urbans, va fer un discurs que va deixar tothom sorprès. La policia és al servei de la democràcia, no la democràcia al servei de la policia. La policia ha de morir per la democràcia, la democràcia no pot morir per la policia... Després vam sopar, regidors i municipals, al restaurant Hijosdalgo. En Ramiro i en Lobón presidien. A les postres i al cafè, els urbans van explicar acudits. Sortien al micro i deixaven anar la seva gràcia. Algunes eren sense gràcia i insípids. La majoria. Alguns no.

El saben, aquell que diu que era un home que va entrar en un bar i va demanar un conyac? L'hi van servir i se'l va beure d'un trago. Després, cras, cras, es va menjar la copa. Un client que va arribar aleshores, davant

la cara atònita del cambrer, va preguntar què havia passat. No s'ho creurà, contestà el cambrer. I li ho va explicar. Miri el que ha deixat. El client va agafar el cul de vidre. Hòstia, la millor part! I se'l va menjar.

Al final, els municipals van passar de la ratlla. Els acudits van pujar de color. Del verd veronès van passar al verd poma i acabaren al verd cendra. De ser groller es va passar a ser porc, i de les paraules gruixudes, a les blasfèmies.

El saben, aquell que diu que hi havia un home que volia donar pel cul a la seva dona i no sabia com fer-ho?

En Lobón, l'alcalde i els caps dels municipals digueren: collons, aquests fills de puta ens fotran la festa, me cago en Déu!

A en Cranes li van venir esgarrifances. Entre la Guiomar i aquells mossos l'obnubilarien.

Llavors un amic li va dir: això és molt fàcil. Tu només has de dir a la teva dona: t'agraden els canaris? Ella et dirà que sí. I tu, davant d'aquesta resposta, li dius: això és que vols que et doni pel cul. I zas. Ha, ha!

La plana major va tornar a blasfemar escandalitzada.

Jo vaig explicar un acudit als de la meva taula a to amb les circumstàncies. Davant dels riures, sobtats i a deshora, dels meus comensals, em van fer sortir al micro a explicar el que havia explicat.

El municipal del que volia donar a la dona per allà, acabà d'explicar el seu acudit, que pel que es veia no s'havia acabat. L'home va preguntar a la dona: t'agraden els canaris? I la dona va dir: no

Es va fer el silenci. Només el municipal va fer: ha, ha! No l'heu entès? I el va voler tornar a explicar. I tothom reia, però no de l'acudit, sinó de la pretensió de voler tornar-lo a explicar. No l'heu entès? I va la dona i li diu: no. Ha, ha!

Irònicament, vaig dir que el meu acudit el dedicava a la taula presidencial. Els més feliços de la situació eren els dos municipals de l'accident. Les medalles se'ls movien als pectorals davant les seves rialles descomunals.

El saben, aquell d'una companyia d'actors que va arribar a una ciutat mexicana? Representaven *Romeu i Julieta*, i quan Romeu diu a Julieta: qui t'estima més que jo, petit estel del matí, dolç ocell de nacre, nèctar de la meva joventut? Es va aixecar un paio del públic i cridà: ¡anda, manito, échale un polvo! Collons, quina una que es va armar! Hòsties, crits, empentes, trepitjades, suspensió de l'espectacle... La companyia va dir que no tornaria a actuar si no se'ls garantia un mínim de respectuosa decència. No es preocupin, va dir el xèrif de la localitat, i el dia següent van tornar a representar. La funció ja era a més de la meitat, i sense desordres, quan Romeu va tornar a preguntar a Julieta: hi ha alguna cosa més roja que la boca d'una dona, més suau, més humida? Llavors el xèrif, plantat al bell mig de l'escenari, amb dos colts a les mans, apuntant al públic, bramà: "¡al que diga la patata, lo mato!".

Ningú no va riure l'acudit d'en Cranes, no van entendre a sant de què

explicava allò —els de la taula presidencial, menys— si ja el corrent dels acudits, a aquelles alçades, anava per les porqueries i els seus derivats: merda, pets, escopinades, pixats...

Un dia en Cranes va anar a esmorzar al bar més proper al museu. Un municipal menjava al seu costat. Tenia 51 anys i estava a nou de pressió. Prenia pastilles.

—Són per no quedar-me embarassat. Ha, ha!

En Cranes fer un somriure forçat.

—H, h!

Era de Castro del Río (Còrdova). Feia onze anys que era municipal. Només havia anat tres mesos a escola. Ja a Catalunya va ser capaç d'aprendre a llegir i a escriure a fi de poder-se examinar per a municipal. Pintava i feia treballs d'artesanía amb escuradents. Estava de servei als dipòsits municipals.

—Dipòsits?

—La garjola, senyor Cranes. Per què no ve amb mi i les hi ensenyo? Com que vostè és escriptor, hi podrà aprendre a pensar.

Pensar?, pensà Cranes.

En un raconet dels jutjats, al peu de les escalinates, hi havia la porta de la garjola, una porta de ferro pintada de verd raïm. A la paret, una pintada deia: "Impugno, per tant, existeixo". El municipal va prémer un timbre, es va descórrer un finestró, un altre guàrdia va mirar pels vidres i després els va obrir. A la petita entrada hi havia una taula de despatx, una màquina d'escriure, un telèfon i un armari encastat a la paret. Una reixa donava a un passadís amb cinc cel·les. Van obrir la reixa i van recórrer el passadís. Semblava la galeria d'un zoològic. Recorrien el passadís i miraven les gàbies. Hi havia nou detinguts, tots a la mateixa gàbia, com micos. Però no actuaven com micos. No es van abalçar contra els barrots. Només els miraren despectivament. Eren uns micos joves. El municipal preguntà a en Cranes si algun d'aquells micos era el seu nebot. Es sobresaltà. En quin embolic s'havia tornat a ficar, el nebot de la Lola? El municipal li ho havia preguntat per dissimular. El municipal no sabia que en Cranes tenia un nebot gamberro al qual havien detingut una vegada per insultar l'autoritat.

Els dos municipals es van embolicar explicant-li històries. Si sabés les històries que sabien ells, quants llibres escriuria. Li explicaren com van matar un company, en Gerardo Esteban, vostè segur que el coneixia. En Cranes no sabia que en Mein Kampf tingués nom de locutor. A un dels urbans, uns presos el van tancar a la cel·la que ells ocupaven. De primer van trencar la canonada del vàter. Van simular que havia estat un desperfecte casual i van demanar d'anar al lavabo que utilitzaven els urbans, fora del passadís obturat per una reixa. El municipal els va fer anar-hi d'un en un. Va obrir la reixa i, quan anava

a tancar-la, darrere del primer, pam, aquell individu se li va llançar a sobre i els altres presos, darrere. Sort d'un d'ells que, inesperadament, es va col·locar amb un pal davant la porta de sortida, va atrapar el telèfon, marcà el 091 i la policia s'hi va presentar de seguida. Com a recompensa, el jutge Molinero va deixar anar aquell xicot.

A en Mein Kampf o Gerardo Esteban el va engalipar un individu que li va dir que l'obris, que portava un termo de cafè amb llet a un familiar detingut. Portava el termo embolicat amb un drap i de sota del drap en va treure una pistola i li va disparar a la boca. El va matar a el acte. L'assassí es va escapar i no es va descobrir qui era. Dels detinguts, ningú no va confessar tenir parents d'aquelles característiques. L'altre urbà que era amb en Mein Kampf només va poder testificar, pràcticament, el que li va sentir dir quan va disparar la pistola: "Per follar-te la meva germana". Alguns detinguts corroboraren la frase. En Lobón va dir, empenyat: "En Gerardo es follava massa germanes d'Ells". Així que a través de la pista que hauria pogut ser la libido d'en Mein Kampf, tampoc no van descobrir res.

A en Mein Kampf el van matar un diumenge al vespre, el dilluns van muntar la capella ardent a l'Ajuntament i el dimarts el van enterrar. Les coses són així de ràpides. Avui camines per sobre la terra i dos dies després hi jeus a sota. I, si no a sota, en un nínxol. Jeure, jeure... En fi, no es bo desterrar del tot les llicències poètiques.

En Cranes es va assabentar el mateix dilluns d'allò del municipal. Li va saber greu. El primer que va pensar és que aquella mort l'havia ben fotut. En el seu dietari hi havia anotat: "No hi ha dies plàcids, només veloços". Amb la Marisa havia planejat que aquell dilluns seria un dia de vagància, un dia avariciós per a ells dos. Passaria un moment per l'Ajuntament cap a les deu del matí i no hi tornaria fins a les nou de la nit, a fer-hi una reunió. Havia donat una excusa a la Lola per no anar-hi a dinar. Havia de dinar amb el seu editor. La Lola va rondinar: sempre estàs de dinars i de gresques, quina vida!; sí, vida, va dir ell, i li va fer ràbia la rapidesa amb què mossegava l'ham de la provocació. Ja a l'Ajuntament es va trobar l'embolic del municipal. Tan bon punt muntessin la tarima a la sala de plens començarien a vetllar-lo fins al moment de l'enterrament. En Cranes va parlar d'uns compromisos ineludibles que l'entretindrien fins tard. Havia mentit a la Lola i en poca estona va mentir a en Daniel, a en Sunyer, a en Sala, a l'Ardevol i a en Ferrer. Pressentí que aviat hauria de mentir a la Marisa i a la Guiomar. La Marisa l'esperava a la cantonada de Can Carallot. Volien anar a Valls a fer una calçotada. Encara va tenir ànims i cinisme per comentar amb l'Ardevol:

—Té gràcia. Es mor algú i el primer que se t'acut pensar és que t'ha xafat els plans d'aquell dia...

A mi, es va dir en Cranes, uns plans pocavergonyes i egocèntrics —ja no hi

hauria temps per cardar amb la Marisa—; als polítics-polítics de l’Ajuntament—els que vivien per, de i per a la política—, el pensament que es retardarien un dia més les eternes reunions, discussions, i projectes, tant generals com particulars. Eren els primers dies de març i encara no havíem aprovat, per inèrcia socialista, els pressupostos i plans d’aquell any. No volien aprovar-los fins que no aconseguissin un substanciós augment de sou.

La Marisa havia remodelat el motor del cotxe. Entre naps i cols van sortir d’Ells a les dotze. La Marisa no va protestar per l’espera. Era un sol. A ell li feien mal les desviacions cap a la Guíomar. Li va explicar allò del municipal. El cotxe rodava com un bisturí, tallant la carretera. Per Bellreguard havien sortit a Castelldefels. Costes del Garraf. Sitges. Vilafranca del Penedès. Volien agafar l’autopista de Tarragona. Van decidir dinar en un restaurant que, sense adonar-se’n, havien passat de llarg. Van tornar. El restaurant era tancat. El dilluns, molts restaurants tancaven. Mai no se’n recordava. Altra vegada cap a Tarragona. Vendrell. Autopista. Sortida 11. Valls. Passat Valls van trobar el primer restaurant que anunciava calçotades. Van dinar allà. Els calçots, al pati. Feia sol. Van posar paper d’estrassa sobre la taula. Els pitets. La teula amb els calçots. Salsa de romesco per mullar-los, vi negre... Dins el restaurant, xai amb allioli. Tot va estar bé, però el temps ens havia tornat a devorar. Encara que la reunió a la qual no podia faltar era a les nou, havia de ser a les set amb en Sala per preparar-la. Eren les quatre. Tornar a Barcelona, a l’estudi apartament, anar-se’n al llit junts, com havien pensat, seria difícil. Es va recordar, alleujat, de la Guíomar. Ho farien demà. Va tornar a recordar-se de la Guíomar amb remordiment. Abans es recordava de la Lola. El paisatge estava ple d’ametllers en flor i d’arbres amb flors roses. Presseguers o cirerers. En Cranes no ho sabia i a la Marisa no li importava.

Quan ja feia una estona que tornaven, en Cranes es va adonar que s’havia oblidat, al restaurant on havien dinat, la cartera d’executiu negra i plana que sempre portava quan anava a l’Ajuntament. Van haver de girar cua. Es feia cada cop més tard. Definitivament, el coit a prendre per cul. No sabia si s’havia tornat més malparlat des que era a l’Ajuntament o des que es trobava furtivament amb la Guíomar. Només faltava que la cartera no fos al restaurant. Em cago... Malparlat i blasfem. La Guíomar, la Guíomar... Sí que hi era. Altra vegada de tornada, volaven. La Marisa va posar el trastet a cent vint. No donava més de si. En arribar a Molins de Rei es van desviar cap a la benzinera. El cotxe havia dit: no.

Va començar a angoixar-se. Eren les set. Des d’una cabina va trucar a l’Ajuntament. Es tallava la comunicació. Va provar-ho en una altra. Que arribaria tard a la prerreunió, que avisessin en Sala. A una parella que posava benzina els va demanar si el podien portar fins a la Diagonal, on hi hagués taxis. Ho van fer. A la Marisa més o menys li van arreglar el cotxe a la

benzinera i va poder tirar fins a casa seva. Va trobar-hi el marit emprenyat com una mona. Davant del Corte Inglés de la Diagonal va agafar un taxi fins a Ells. Mai no acabava d'arribar a destí.

A l'Ajuntament feia hores que hi havien muntat la capella ardent. En Sala havia suspès la reunió ineludible a la qual no podia faltar i, lògicament, el preàmbul de preparar-la. La Lola havia trucat a l'Ajuntament. Ell, llavors, va trucar a casa i la Lola no hi era. Li havien destinat un torn de vetlla amb l'Ardevol des de dos quarts de deu fins a dos quarts de dotze de la nit i volia avisar-la.

Per la capella desfilava la gent sense parar. Feien guàrdia policies nacionals, guàrdies civils i municipals. Tres cossos que es tenien odi, era com si s'haguessin reconciliat, com si a tots els n'haguessin mort un. El capellà de la parròquia veïna de Sant Joan va dir unes paraules inconnexes però emotives. A ell també li havien mort el pare. Se li va trencar la veu. La Joana Linares va xiuxiuejar a en Cranes que sempre, als enterraments d'aquest tipus, de l'assassinat d'algú, explicava l'anècdota. Explicava que havia estat en temps de guerra. Piadosament, no deia que havien estat els de la FAI.

Assegut a primera fila, al costat de l'Ardevol, al seu torn de vetlla, observava la cara i les actituds de tothom davant l'exponent de la mort. Alguns es senyaven en desfilant davant del taüt o feien una genuflexió. Als peus del fèretre s'hi apilaven les corones i els rams de flors. Els de Fuerza Nueva i els falangistes havien enviat una trena d'heura amb cinc roses. La Guiomar, que s'hi va acostar, mormolà: "Aquests cabrons...". En Cranes li va prémer imperceptiblement el braç i li va fer ssst! Per primera vegada no li havia molestat un exabrupte de la Guiomar. L'Ajuntament havia encarregat un coixí de flors vermelles i grogues que formessin la senyera. La col·locaren de tal manera que les cinc roses quedaven mig tapades. La família del mort no volia que es polititzés l'acte. La família estava desolada. La mare estava com desorientada i els germans, dos xicotets alts, desencaixats.

Cap a les onze del matí següent s'efectuà l'enterrament del municipal Mein Kampf. Hi va assistir un riu de gent. Des de l'Ajuntament en vam acostar a l'església de Sant Joan. El capellà va insistir sobre l'amor al proïsme, la solidaritat i el perdó. S'havia de perdonar com ell havia perdonat els assassins del seu pare. Vam anar al cementiri. Moltes corones. Molta policia. Molta guàrdia civil. Molta guàrdia urbana. Tots els urbans d'Ells i de Barcelona, menys els que estaven de servei, eren allà. La gent treia el cap per les portes, pels balcons, per les finestres. A la sortida de l'església, una dona, històrica, havia començat a cridar justícia...